

ÀMBITS I FUNCIONS DE LA FIGURA PROFESSIONAL DE L'EDUCADORA I L'EDUCADOR SOCIAL ALS CENTRES ESCOLARS

Venim del concepte clàssic d'educació formal, informal i no formal, però avui dia l'educació social és tan formal com la de l'escola; només que fins ara no es fa a l'escola. Però igualment és explícita, intencionada, sistematitzada, amb objectius clars i planificada. No és ni millor ni pitjor, s'hi treballen altres qüestions. Cap agent és suficient per abordar la complexitat dels problemes que es plantegen des del punt de vista de l'educació, que tenen a veure, no només amb la institució, sinó amb la incorporació social de les persones. Cap agent té prou potència per si sol, ni té les respostes des d'un esquema clàssic problema-solució. Per tant, sorgeix la necessitat de treballar col·laborativament per construir respostes en un escenari de multidisciplinarietat, interdisciplinarietat i treball cooperatiu.¹

A Catalunya, cap disposició legal preveu la incorporació institucional d'educadores i educadors socials als centres educatius². El seu perfil i les competències professionals no s'han reconegut com a necessàries.

L'escola, en l'actualitat, ha de reflexionar i replantejar-se com assumir els reptes que té plantejats sobre la seva funció educativa i social (tractament de la diversitat, escola inclusiva, educació integral, educació cívica, treball en competències, participació de les famílies, relació amb l'entorn...) així com adaptar-se a les situacions amb què es va trobant degudes als canvis i noves necessitats que envolten els entorns educatius, socials i polítics als quals pertany. Aquestes realitats obliguen a l'escola a plantejar-se mirades noves a l'educació, maneres diferents de treballar o competències professionals que es necessiten per encarar els reptes que té per resoldre o els nous amb què es va trobant.

És en aquest escenari on es contempla la necessitat de comptar amb l'educadora i l'educador social com a professional dels centres escolars.

---

¹ Relatoria de la Jornada d'Educació Social a l'escola: l'equip educatiu més enllà del docent. Intervenció de Jesús Vilar a la Taula interuniversitària, el 6 de juliol de 2017.

² La figura de l'educadora i l'educador social solament està incorporada per Decret a Extremadura, Castella-la Manxa, Andalusia i Canàries, per tant, hi ha una situació de desigualtat en el dret a l'educació segons el territori.

Allò que compartim

Són diversos els objectius envers l'alumnat que comparteix l'educació social amb els centres escolars:

- Acompanyar en el procés de socialització i de desenvolupament personal.
- Afavorir la integració social i comunitària.
- Fomentar l'autonomia personal.
- Potenciar la promoció cultural i social.
- Promoure la comprensió de l'entorn, la capacitat d'anàlisi de la realitat i l'esperit crític.
- Atendre les desigualtats i la falta d'oportunitats, afavorint el desenvolupament i el progrés sociocultural.

Així mateix, altres objectius envers la comunitat educativa també són comuns:

- Establir vincles per a la participació de les famílies dins els centres escolars.
- Coordinar-se amb els diferents professionals que treballen en el mateix espai educatiu.
- Relacionar-se amb la comunitat, les entitats socials i educatives de l'entorn així com amb el teixit social del qual l'escola forma part.
- Promocionar i participar en xarxes educatives.

Àmbits i funcions de l'educadora i l'educador social

Els objectius que comparteixen l'educació escolar i l'educació social són inherents en el perfil professional, les competències i els sabers de l'educadora i l'educador social. Per aquesta raó, es veu necessària aquesta figura com a membre de la comunitat escolar, en treball interdisciplinari i col·laboratiu amb els altres professionals del centre i tenint com a àmbit d'intervenció la comunitat educativa (alumnat, famílies, personal no docent, altres professionals, grups i entitats de la comunitat territorial...).

En aquest marc, cal definir quines són les funcions que les educadores i els educadors socials poden dur a terme en els diferents centres escolars. Amb aquesta intenció, des del Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya (CEESC)

presentem aquest document³ com a proposta de funcions a desenvolupar als centres escolars:

- Impulsar la promoció i el desenvolupament de la cultura.
- Promoure l'educació integral i el desenvolupament personal.
- Relacionar la realitat escolar amb les diferents realitats escolars i socials en les que el centre educatiu està immers.
- Generar xarxes socials, contextos, processos i recursos educatius i socials.
- Promoure i gestionar la coordinació amb els agents de la comunitat educativa i social per a la col·laboració, el treball i l'aprenentatge conjunt.
- Impulsar i gestionar la mediació social, cultural i educativa.
- Impulsar, coordinar i participar en programes i projectes educatius transversals.

Com a funcions més específiques destaquem

Envers l'alumnat

- Donar suport al desenvolupament educatiu, emocional i professional de l'alumnat.
- Potenciar l'aprenentatge de competències interculturals.
- Impulsar i coordinar programes educatius transversals en relació amb les següents temàtiques:
  - Desenvolupament d'habilitats personals i socials.
  - Desenvolupament de la competència emocional.
  - Prevenició i resolució de conflictes: educació per la convivència i la pau.
  - Prevenició de l'assetjament escolar.
  - Ús adequat de les tecnologies i les xarxes socials.
  - Educació per la salut mitjançant el foment de conductes saludables: esport, alimentació, oci i temps lliure, salut...
  - Educació no sexista ni discriminació per raó de sexe, gènere o d'orientacióosexualitat.

---

³ Aquest document és fruit de la reflexió de diferents professionals, de les tasques que s'han dut a terme en diferents projectes en tot l'Estat espanyol, així com de les aportacions de grups de treball.

- Prevenció de conductes racistes i xenòfobes.
- Acompanyar els alumnes en el seu procés d'adaptació escolar i social, contribuint a l'establiment de pautes que modifiquin la situació de dificultat.
- Detectar i prevenir factors de risc que puguin derivar en situacions educatives desfavorides.
- Acompanyar l'alumnat amb risc d'exclusió social.
- Participar en la detecció, prevenció i control de l'absentisme escolar.
- Generar oportunitats d'educació no escolar.

Envers el centre

- Participar en l'elaboració i revisió dels documents d'organització i gestió del centre (PEC, RRI...).
- Afavorir i potenciar la convivència en el centre educatiu.
- Impulsar i coordinar la detecció de necessitats socioeducatives del centre.
- Evidenciar les implicacions organitzatives, metodològiques i interrelacionals de l'escola inclusiva.
- Elaborar, gestionar i avaluar els programes educatius respecte la detecció i prevenció de factors de risc que puguin derivar en situacions educatives desfavoridores.
- Detectar desigualtats i discriminacions per exposar-les al consell escolar.
- Fomentar el diàleg i la percepció positiva de la diversitat social, cultural, econòmica, de gènere, funcionals...
- Coordinar i vetllar per la coherència del projecte educatiu amb els projectes escolars de temps no lectiu.

Envers el professorat

- Dotar el professorat d'estratègies per la resolució de problemes dins i fora de l'aula.
- Acompanyar el professorat del centre en l'acció tutorial i en la mediació de conflictes propiciant estratègies per la seva resolució.

- Col·laborar amb el professorat en l'acompanyament dels infants i joves en el seu procés d'adaptació escolar i social, contribuint a l'establiment de pautes que en facilitin la plena incorporació i participació.
- Col·laborar amb la resta de professionals en la detecció, control i execució d'accions per prevenir l'absentisme escolar.

Envers les famílies

- Mediar en les relacions família - escola en què es produeixen desacords o dificultats.
- Facilitar a l'alumnat i a la família la derivació i l'accés als Serveis Socials de Base i als recursos de la comunitat per resoldre les seves necessitats des d'una perspectiva sistèmica.

Envers la comunitat

- Generar espais de col·laboració amb tota la comunitat socioeducativa.
- Coordinar-se amb la resta de professionals del centre educatiu i de la comunitat educativa.
- Coordinar la relació i coherència educativa entre els diferents projectes docents i els extraescolars o de temps no lectiu que es duen a terme en el centre.
- Fomentar i coordinar projectes comunitaris i d'aprenentatge servei.
- Impulsar i coordinar amb el centre educatiu i els diferents agents educatius del territori la connexió amb els recursos necessaris que afavoreixin la continuïtat del procés formatiu i el desenvolupament socioeducatiu de l'alumnat.
- Aprofitar els recursos comunitaris que es troben en l'entorn per ajudar a resoldre situacions de conflicte i desigualtats.

Amb aquesta proposta, el que volem remarcar des del CEESC és el punt de partida de l'elaboració del document des dels aspectes que l'educació social té en comú amb l'escola, tenint al centre de l'eix l'infant i l'adolescent.

D'altra banda, focalitzats en els objectius i les funcions, volem destacar la importància del treball en equip, multidisciplinari i integral en la comunitat educativa.

Per tant, animem a la comunitat educativa a reflexionar, als centres educatius a obrir les seves mires i portes, i al Departament d'Ensenyament i a la Generalitat de Catalunya a creure en la possibilitat, tal i com ja estan portant a terme altres comunitats.

Document elaborat pel Col·lectiu professional d'Educació Social i Escola del CEESC

L'objectiu del Col·lectiu és la incorporació institucional i plena de les educadores i els educadors socials als centres educatius de caràcter públic.

Hi ha grups actius a Barcelona, Girona i Lleida.

Poseu-vos en contacte amb participacio@ceesc.cat si hi voleu participar.

www.ceesc.cat

